

Defiscalisering van het pensioen

Volop kansen voor accountant bij pensioenadvies DGA

Jack Borremans en Kees Beishuizen

De Directeur-grotaandeelhouder (hierna: DGA) heeft als enige werknemer de mogelijkheid om het aan hem toegezegde pensioen ook daadwerkelijk door zijn eigen vennootschap te laten uitvoeren. Dat daarmee ook de risico's van het pensioen op zijn eigen onderneming drukken, wordt daarbij voor lief genomen óf de DGA is zich hiervan niet bewust. Kortom, de DGA doet er verstandig aan om zich hierin te laten bijstaan door zijn belangrijkste adviseur; zijn accountant. Deze laatste laat in de praktijk nog veel adviesmogelijkheden hierbij onbenut.

IN DE MEESTE gevallen heeft de accountant zelf al het initiatief genomen tot het creëren van een pensioenvoorziening en is hij ook daadwerkelijk de belangrijkste adviseur van de DGA. Op zijn beurt zoekt de DGA in deze rol, samen met zijn adviseur, een duidelijk evenwicht tussen de fiscale positionering enerzijds en het 'managen' van de risico's die kleven

'Het pensioenadvies houdt op het moment dat de DGA stopt met werken niet op; de advieshorizon wordt verlengd.'

aan zijn pensioen anderzijds. Het grote voordeel daarvan is meerledig. De DGA wordt meer betrokken bij zijn pensioenregeling, met als resultaat dat hij zich meer bewust wordt van zijn keuzes. Het pensioen wordt hiermee ook in een dynamische omgeving gepositioneerd, waarbij gebeurtenissen in het zakelijke-

en privé-leven van de DGA leiden tot weloverwogen beslissingen vooraf met een stijgende adviesvraag. Bovendien houdt het pensioenadvies op het moment dat de DGA stopt met werken niet op; de advieshorizon wordt verlengd.

De traditionele benadering

In de traditionele benaderingswijze wordt de pensioenregeling van de DGA slechts gevormd door het opvoeren van een pensioenverplichting op de balans van zijn vennootschap. Het doel van zo'n verplichting is duidelijk: door het creëren van een voorziening mogen de lasten die daarmee samenhangen ten laste van het resultaat worden gebracht. En dat is voor een DGA met een winstgevende onderneming natuurlijk mooi meegenomen. Dit heeft de fiscale wetgever ook geconstateerd met als gevolg dat door 'voortschrijdend wetgevend inzicht' en jurisprudentie dit voordeel steeds meer is uitgehold. In deze benaderingswijze eindigt het advies bij de actuariële berekening van de fiscale pensioenverplichting.

Pensioen als adviesproduct

In een moderne benadering is het fiscale kader onderdeel van een integrale benadering. Een zuiver fiscale benadering is puur mathematisch; er is altijd maar één oplossing. In de integrale benadering speelt ook emotie een rol. Hoe zou de DGA zijn pensioen nu echt willen inrichten? Hierin wordt het pensioen gewogen langs drie belangrijke aspecten, namelijk:

- de fiscale optimalisatie ;
- rendementsmaximalisatie;
- risico-minimalisatie.

Deze drie aspecten krijgen gedurende de levensloop van de DGA – én afhankelijk van de gebeurtenissen die zich voordoen – een andere wegging. Uitgangspunt van deze benadering is de constatering dat een fiscale benadering sec geen inzicht geeft in de werkelijke verplichtingen die drukken op de vennootschap als uitvoerder van de pensioenregeling. Het gevolg hiervan is ook dat er meer disciplines betrokken kunnen zijn bij het pensioendossier en dat dit dossier ontsloten moet worden voor deze partijen. Naast de accountant en zijn fiscalist, zijn dit de verzekeringsmaatschappij, de assurantieadviseur en de vermogensbeheerder.

Van fiscale naar bedrijfseconomische benadering

Door het verleggen van de focus van de fiscale benadering naar een bedrijfseconomische benadering van de pensioenverplichting is er ruimte om ook de risico's in beeld te brengen. Maar over welke risico's hebben we het dan? Denk daarbij niet alleen aan risico's die samenhangen met vroegtijdig overlijden en arbeidsongeschiktheid, maar ook met het 'risico' dat de DGA en/of zijn partner juist

heel oud worden. Daarnaast spelen renteontwikkelingen en koopkrachtconsequenties een rol. Bij deze laatste aspecten komt nadrukkelijk ook de actiefzijde van de balans in beeld.

Voorbeeld 1

Een DGA, 35 jaar, getrouwd, met een pensioengrondslag van € 60.000 kent zichzelf een koopkrachtbestendig pensioen toe van € 36.000. Zijn partner krijgt bij zijn overlijden een levenslang nabestaandenpensioen van € 25.200. Het fiscaal doelvermogen bedraagt € 494.000. Het bedrijfseconomisch doelvermogen bedraagt echter € 665.000. Komt de DGA echter te overlijden, dan is het gekapitaliseerde risico dat rust op de vennootschap € 745.000. Bij een veronderstelde stijging van het inkomen van de DGA met 3% per jaar loopt het fiscale doelvermogen op naar € 1.198.000. De bedrijfseconomische waarde wordt echter € 1.615.000 groot.

De Pensioenbalans

Zoals gesteld is de actiefzijde ook een onderdeel van de integrale benadering. Immers, de vermogensvorming waarmee het pensioen wordt gedekt vindt daar plaats. Uit dat vermogen wordt periodiek het pensioen uitgekeerd, levenslang. Het waarden van pensioenverplichtingen heeft altijd een sterfte-element in zich. Het is immers gebaseerd op de gemiddelde overlevingskansen. Het verzekeren van pensioen, ook in eigen beheer, is dus gebaseerd op de wet van de grote getallen. En die ontbreken nu juist wanneer de DGA pensioen in eigen beheer gaat opbouwen. Een DGA die 65 jaar wordt, leeft gemiddeld genomen nog 15 jaar. Dit uitgangspunt staat centraal bij het berekenen van het doelvermogen van het levenslang ouderdompensioen. Echter, hij heeft 48% kans dat hij ouder wordt met daarbij een zeer grote kans dat het gereserveerde vermogen op is indien dit slechts zou zijn gebaseerd op het fiscale doelvermogen op 65 jaar. Immers, de omvang van de benodigde dekking is afhankelijk van zowel het langlevensrisico

als het beleggingsrisico. Omgekeerd geredeneerd: wanneer de DGA een kans van 90% zou willen inbouwen dat zijn pensioen levenslang kan worden uitgekeerd, betekent dit dat het dekkingsvermogen ruim 30% hoger moet liggen dan het fiscale doelvermogen op 65 jaar, oftewel een dekkingsgraad van 130%. De pensioenvennootschap van de DGA is dus eigenlijk een pensioenfonds. Zie hier een voorbeeld van een 'asset and liability management check'.

'De pensioenvennootschap van de DGA is eigenlijk een pensioenfonds.'

Voor- en nadelen fiscale optimalisatie

Mede door de continue beperking van de pensioenreservering in eigen beheer wordt op grote schaal gebruik gemaakt van fiscale mogelijkheden die onlangs in de wet zijn gekomen om op andere wijze fiscaal voordeel te genieten. Denk daarbij aan het inkopen van pensioenkortingen over niet DGA-loondienstperiodes al dan niet na waardeoverdracht. De voordelen zijn evident. Door het verlenen van de pensioengevende diensttijd met de diensttijd die de DGA bij vorige werkgevers heeft doorgebracht wordt de totale pensioenaanspraak – en de

Voorbeeld 2

De DGA uit ons vorig voorbeeld heeft 5 jaar gewerkt bij een andere werkgever alvorens voor zichzelf te beginnen. Daar heeft hij € 1.800 pensioen opgebouwd. Omgerekend naar zijn huidige situatie correspondeert deze €1.800 met 1,5 dienstjaar. Zijn tekort bedraagt 3,5 jaar. Door dit tekort in te kopen binnen zijn huidige pensioenregeling neemt zijn pensioen met € 4.200 toe, het partnerpensioen stijgt met € 2.940. De fiscale pensioenverplichting stijgt met € 30.000, de bedrijfseconomische waarde stijgt met € 40.000. Het vooroverlijdensrisico stijgt met € 87.000.

daarmee samenhangende pensioenverplichting – verhoogd. Uiteraard wordt daarbij wel rekening gehouden met de reeds genoten pensioenopbouw.

In het voorbeeld komen de voor- en nadelen direct naar voren. Inkoop levert meer pensioen op en meer fiscaal voordeel. Daartegenover staat ook dat de DGA meer vermogen moet reserveren om de levenslange claim te dekken. Een verhoging van het pensioen betekent ook een hoger overlijdensrisico. De keuze voor fiscale optimalisatie betekent dus dat de DGA zich ook bewust moet zijn van deze gevolgen.

Veel voorkomende gebeurtenissen en gevolgen

In dit artikel noemen we kort een aantal veel voorkomende gebeurtenissen, events, die spelen in het pensioendossier van de DGA. Gebeurtenissen die hun impact hebben op het pensioen voor de DGA. Deze events zullen we in komende artikelen nader toelichten. Enkele opmerkingen hierbij.

Opstarten onderneming

Het opstarten van een onderneming vraagt een eerste risico-inventarisatie met een prioritering van de risico's bij vroegtijdig overlijden en arbeidsongeschiktheid. Daarnaast gebeurt het vaak dat er ook een pensioenvoorziening in eigen beheer wordt gecreëerd, zuiver vanwege het fiscale voordeel. Naast de formele eisen t.a.v. de vastlegging is met name het verzekeringstechnische aspect onderwerp van het advies.

Onderneming in consolidatiefase

Afhankelijk van het arbeidsverleden van de DGA enerzijds én het rendement van de onderneming anderzijds is fiscale optimalisatie door middel van inkoop van dienstjaren een instrument om extra fiscaal voordeel te realiseren. Hierbij zijn naast het verzekeringstechnische aspect ook de dekking van het pensioen onderwerp van het advies.

Echtscheiding

De consequenties van echtscheiding zouden eigenlijk al duidelijk moeten zijn bij de DGA op het moment dat het initiatief tot een pensioenregeling wordt genomen

en/of de DGA gaat trouwen. Met de recente uitspraak van de Hoge Raad kan immers de partner afstorting vorderen van het aan haar toekomende deel van de pensioenregeling. En dat is over het algemeen meer dan de helft van de fiscale pensioenverplichting!

Bereiken pensioengerechtigde leeftijd

Deze fase begint eigenlijk al een jaar of 10 voor de beoogde pensioendatum. Het salaris als instrument voor het plannen van een optimaal pensioeninkomen kan dan worden ingezet. Daarnaast zal de DGA aangeven of hij eerder of juist later met pensioen wil gaan. Dit heeft natuurlijk consequenties voor de omvang en de aard van het dekkingsvermogen.

Tips voor een integrale benadering

Om de integrale benadering in uw advies richting uw DGA's in te voeren, geven wij u enkele praktische tips:

- *positioneer het pensioen niet als een 'moetje' maar als een actief adviesproduct.* Wij krijgen vaak te horen dat DGA's klagen als de pensioenbrief weer moet worden aangepast vanwege de zoveelste herziening in de wetgeving maar dat zij wel enthousiast zijn als de accountant deze wetswijziging gebruikt als aanleiding om het pensioen als onderwerp op tafel te leggen;
- *laat de DGA niet zwemmen als u doorverwijst naar andere professionals zoals een assurantie- of beleggingsadviseur maar ga daarin een stap verder.* Als initiator van het pensioen en als regisseur blijft u hierdoor betrokken bij het pensioendossier;
- *leg afspraken vast in het dossier en kom daar jaarlijks op terug.* Een DGA of zijn partner die, ondanks uw analyse en advies, weigert om bijvoorbeeld het nabestaandenpensioen te verzekeren omdat hij daar het belang niet van inziet, kan u daar later dan niet meer op aanspreken;
- *fiscale optimalisatie van het pensioen heeft als groot nadeel dat bij een eventuele echtscheiding nadien ook de helft van het geoptimaliseerde ouderdompensioen bij helfte verdeeld dient*

Aangezien de verplichting in de laatste jaren een enorme vlucht neemt, zal dit ook impact hebben op het pensioenvermogen. Indien dit pensioenvermogen is ondergebracht bij een vermogensbeheerder heeft de risicohouding van de DGA impact op de beleggingsallocatie en de mate waarin in de dekking van het pensioen kan worden voorzien.

Vermogenoverheveling naar kinderen

De vererving van pensioenvermogen naar de kinderen is fiscaal aan banden gelegd. Juist daarom is het van belang om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om pensioenvermogens naar de kinderen over te hevelen. Mits de DGA dit uiteraard wenst en het ver-

te worden evenals het volledige, eveneens geoptimaliseerde nabestaandenpensioen. Benoem dit in uw adviesgesprek met de DGA;

- *hanteer nooit klakkeloos de modelpensioenbrieven van de fiscus.* Deze pensioenbrieven zijn opgezet als een parasolbrief en hebben alle mogelijke 'verborgen' verplichtingen in zich, bijvoorbeeld het arbeidsongeschiktheidspensioen en het recht op een ANW-hiaatpensioen. Deze verplichtingen zijn gratis in de ogen van de fiscus want er kan fiscaal niet voor worden gereserveerd. Echter, zodra er van wordt afgezien om voor de DGA move-rende redenen kan diezelfde fiscus er wel een probleem mee hebben. Maar het kan ook een probleem zijn bij bijvoorbeeld echtscheiding;
- *maak deze maanden een selectie binnen uw DGA-relaties op die DGA's die een gedeeltelijk verzekerde regeling hebben.* Ga hen actief benaderen om hen bij de keuze die zij moeten maken in het kader van het overgangsregime van de Pensioenwet zo goed mogelijk te begeleiden. De ervaring is dat bij eerdere wetswijzigingen, denk daarbij aan de Witteveen-wetgeving en de wet VPL, het initiatief daarvoor niet bij de verzekeraar moet liggen. Hiermee kunt u direct de regiefunctie op u nemen.

mogen niet is opgegeten door de pensioenuitkeringen aan de DGA.

Wijzigingen in wet- en regelgeving, de Pensioenwet

Dit jaar is er met de komst van de Pensioenwet weer het nodige gewijzigd. Hoewel de Pensioenwet is geschreven voor de gewone werknemer heeft deze wet ook gevolgen voor de DGA. De DGA die op 31 december 2006 een pensioenregeling had, valt onder het overgangsregime in 2007. Zeker de DGA die een gedeelte van zijn pensioen heeft verzekerd zal dit jaar keuzes moeten maken t.a.v. deze verzekeringen. En die keuze hangt onder meer af van het doel van die verzekering, de mate van faillissementsbescherming die gewenst is en de administratieve (on)mogelijkheden van de verzekeraar.

Afsluiting

Een integrale benadering van het DGA-pensioen geeft de DGA meer inzicht in zijn pensioen en de adviserend accountant meer handvatten voor een completer advies. Door niet sec te focussen op het fiscale aspect maar dit aspect te integreren samen met een goede afweging van rendement en risico levert de DGA een beter, uitgebalanceerd, pensioen op. De accountantsmarkt is enorm in de beweging. Deze benaderingswijze past daarom perfect bij de accountant die de keuze maakt om zich als 'financiële huisarts' of als 'advieskantoor' te profileren. **An**

Drs. C. Beishuizen (l) en Drs. J.A.L. Borremans (r) zijn partner van LNBB actuarissen +pensioenconsultants te Soest en Dordrecht, gespecialiseerd in fiscale, juridische, actuariële en verzekeringstechnische pensioenadviesing aan ondernemers en hun ondernemingen. Hierbinnen ligt het specialisme van de schrijvers van dit artikel op de DGA-pensioenen in eigen beheer.